

ΠΜΣ Φιλοσοφία και Διοίκηση

Μάθημα

ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗ ΗΘΙΚΗ & ΗΘΙΚΗ ΤΩΝ ΔΙΑΠΡΑΓΜΑΤΕΥΣΕΩΝ

Πρώτη Ημέρα: Εισαγωγή & Προβληματική

Δρ. Σεραφείμ Βολιώτης

Φεβρουάριος – Μάιος 2024

philman@philosophy.uoa.gr

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ

- **Προβλήματα: ηθικά διλήμματα**
 - κατανόηση: (αναλυτική) φιλοσοφία \wedge θεωρία \wedge διαίσθηση (;)
 - λύση: πράξη \wedge παρατήρηση \wedge διαίσθηση (;)
- **Σκοπός: ηθική πρόοδος**
- **Διάλεξη και Θεωρίες**
 - ορθά ερωτήματα
 - απαντήσεις
- **Πρακτική και Βίωμα**
 - μελέτες περίπτωσης
 - προσομοίωση
- **Διάλογος**
 - καλή πίστη (: αλληλοσεβασμός \wedge αλήθεια \wedge λογική)
 - διαφωνία \wedge ερωτήματα \wedge διευκρινήσεις
 - διακοπή ανά πάσα στιγμή, για οτιδήποτε

ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ

Ημέρα 1 - 23/2/24

Τι και πως;

- Παιδαγωγική και Προβλήματα
- Ηθική και Επιχείρηση και Διαπραγμάτευση

Ημέρα 2 – 8/2/24

Τι δικαιούμαστε,;

- Μετα-Ηθική, Δικαιώματα και Συναίνεση
- Διάκριση και Αποκλεισμός

Ημέρα 2.5 – 21/3/24

6:00 – 9:00

- Διαπραγματευση
- Ηθικός Διάλογος

Ημέρα 3 – 5/4/24

Τι δεν πρέπει να κάνουμε;

- Συνέπειες και Διανομή **Κατανεμημένη Τεχνολογία**
- Παρανομία και Αντκοινωνικότητα

Ημέρα 4 – 19/4/24

Τι πρέπει να κάνουμε;

- Ευθύνη και Καθήκον **Αυτοματοποίηση**
- Εντολή και Διαφθορά **Τεχνητή Νοημοσύνη**

Ημέρα 5 – 17/5/24

Γιατί να (μην) το κάνουμε;

- Αρετή, Χαρακτήρας & Ηθικό κλίμα **Πληροφορία**
- Εξαπάτηση

Ημέρα 6 – 31/5/24

Πως (δεν) το κάνουμε;

- Ηθική Εμπολκή και Πρόοδος **Συγκέντρωση**
- Χειραγώγηση & Εκφοβισμός **Προσοχή**

ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

- **Επαφή**

- δια ζώσης v. on-line
- ανασκοπήσεις & **e-mail**
- **e-class**

Seraphim@SapientiaVeritas.com

Seraphim.Voliotis@gmail.com

- **Προσοχή – συγκέντρωση**

Seraphim.Voliotis@econ.uoa.gr

- **Πρακτική:**

- προσομοιώσεις Διαπραγματεύσεων ενδιάμεσα (ζεύγη)
- ομαδική διαπραγμάτευση & ηθική άσκηση (Ημέρα 2.5)

- **Βιβλιογραφία → καλόπιστα κριτική ανάγνωση**

- σημειώσεις & ανασκοπήσεις μαθήματος
- άρθρα
- σύγγραμμα

- **Κριτήρια Αξιολόγησης**

- κριτική σκέψη
- περιεκτικότητα: *ουκ εν τω πολλώ το ευ*

ΑΛΗΘΕΙΑ

	ΑΡΧΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ	ΜΕΘΟΔΟΣ	ΠΑΡΑΓΟΜΕΝΗ ΑΛΗΘΕΙΑ	ΜΕΘΟΔΟΣ
ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ	ΑΡΧΕΣ	ΕΠΙΛΟΓΗ	ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ	ΛΟΓΙΚΗ
ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ	ΑΞΙΩΜΑΤΑ	ΕΠΙΛΟΓΗ	ΘΕΩΡΗΜΑ	ΛΟΓΙΚΗ
ΕΠΙΣΤΗΜΗ	ΘΕΩΡΙΑ/ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ	ΕΠΙΛΟΓΗ	ΥΠΟΘΕΣΗ	ΛΟΓΙΚΗ
ΝΟΜΙΚΑ	ΝΟΜΟΙ	ΣΥΜΦΩΝΙΑ	ΑΠΟΦΑΣΗ	ΛΟΓΙΚΗ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ	ΙΔΕΟΛΟΓΙΕΣ	ΣΥΜΦΩΝΙΑ	ΠΟΛΙΤΙΚΗ	ΛΟΓΙΚΗ
ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΣΚΕΨΗ	ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ	ΕΠΙΛΟΓΗ	ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ	ΛΟΓΙΚΗ
ΘΡΗΣΚΕΙΑ	ΔΟΓΜΑ	ΔΟΞΑΣΙΑ	ΚΑΝΟΝΑΣ	ΠΙΣΤΗ
ΚΑΘΕΣΤΩΣ	ΕΠΙΘΥΜΙΑ	ΙΣΧΥΣ	ΒΟΥΛΕΥΜΑ	ΙΣΧΥΣ
ΔΙΑΘΕΣΗ	ΔΙΑΙΣΘΗΣΗ	ΕΠΙΘΥΜΙΑ	ΠΡΑΞΗ	ΕΠΙΘΥΜΙΑ

ΑΝΑΔΡΟΜΙΚΗ ΛΟΓΙΚΗ

ΑΡΧΙΚΗ
αλήθεια

ΠΑΡΑΓΩΓΗ

ΕΠΑΚΟΛΟΥΘΗ
αλήθεια

ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑ

- **Μεταφορά Αλήθειας**

1. το κλίμα έχει αλλάξει
2. οι αλλαγές αυτές είναι δυσμενείς

άρα: πρέπει να αλλάξουμε συμπεριφορά

- **Προκείμενες:** υφιστάμενη αληθεια (σύζευξη)

- **Λογική:** μεταφορά της αλήθειας

- αν **Π** αλήθεια τότε **Σ** απαραίτητα αλήθεια
- όχι (**Σ** και όχι **Π**)

όχι εξαίρεση

- **Συμπέρασμα:** νέα αλήθεια

- **Αναγκαιότητα επιχειρήματος**

- αν δεν μπορούμε να παρατηρήσουμε
- αν θέλουμε να προκύπτει από λόγο (ή αιτία)

ΚΡΙΤΙΚΗ ΣΚΕΨΗ: εγκυρότητα

- **Ποιότητα Επιχειρήματος**

1. το κλίμα έχει αλλάξει
2. οι αλλαγές αυτές είναι δυσμενείς
3. η αλλαγή αυτή οφείλεται στον άνθρωπο
4. το κόστος των αλλαγών είναι μεγάλο
5. οι διορθώσεις κοστίζουν λιγότερο

πρέπει να διορθώσουμε συμπεριφορά μας

- **Παράγεται το συμπέρασμα;**

ΚΡΙΤΙΚΗ ΣΚΕΨΗ: ορθότητα

- **Ποιότητα Επιχειρήματος**

1. το κλίμα έχει αλλάξει
2. οι αλλαγές αυτές είναι δυσμενείς
3. η αλλαγή αυτή οφείλεται στον άνθρωπο
4. το κόστος των αλλαγών είναι μεγάλο
5. οι διορθώσεις κοστίζουν λιγότερο

πρέπει να διορθώσουμε συμπεριφορά μας

- **Είναι αληθείς οι προκείμενες;**

ΠΕΠΟΙΘΗΣΗ: αμφισβήτηση

• Παραγωγή

- ορθό επιχείρημα \Rightarrow αληθές συμπέρασμα

• Βεβαιότητα;

- αξιώματα – αρχές
- (επιστημονική) παρατήρηση
- γενική πληροφόρηση

• Τιμή αλήθειας Π

- Βεβαιότητα: $\tau(\Pi) = \Psi$ $\tau(\Pi) = A$
- Πεποίθηση: $0 \leq \tau(\Pi) \leq 1$

• Επαγωγή: περίπου παραγωγή

ΕΠΑΓΩΓΗ

• Επαγωγικό Επιχείρημα

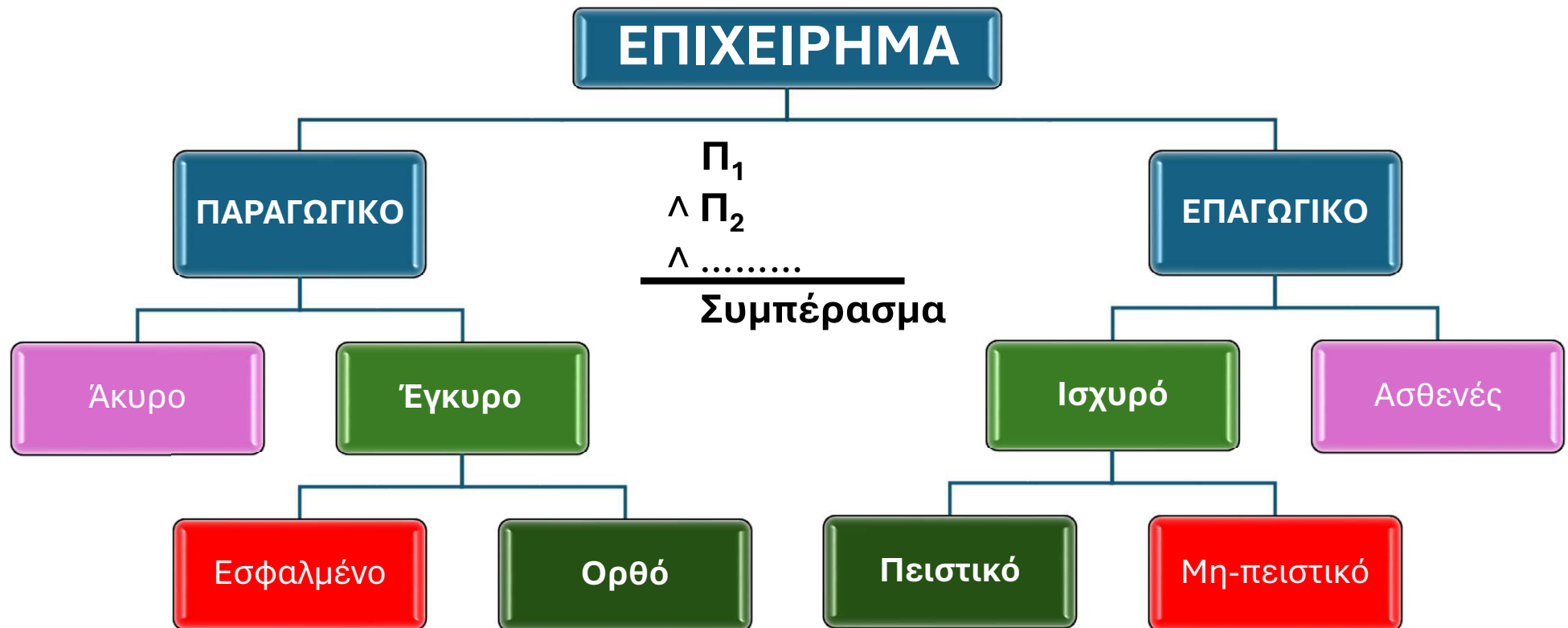
- προκείμενες $\sim \Rightarrow$ συμπέρασμα
- προκείμενες \sim αληθείς

1. το κλίμα έχει αλλάξει
2. οι αλλαγές αυτές είναι δυσμενείς
3. η αλλαγή αυτή οφείλεται στον άνθρωπο
4. το κόστος των αλλαγών είναι μεγάλο
5. οι διορθώσεις κοστίζουν λιγότερο

πρέπει να διορθώσουμε συμπεριφορά μας

ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΩΝ

- Κριτική Σκέψη = Λογική \wedge Εμπειρική \wedge Πιθανότητες

ΔΙΑΛΟΓΟΣ

• Σκοπός

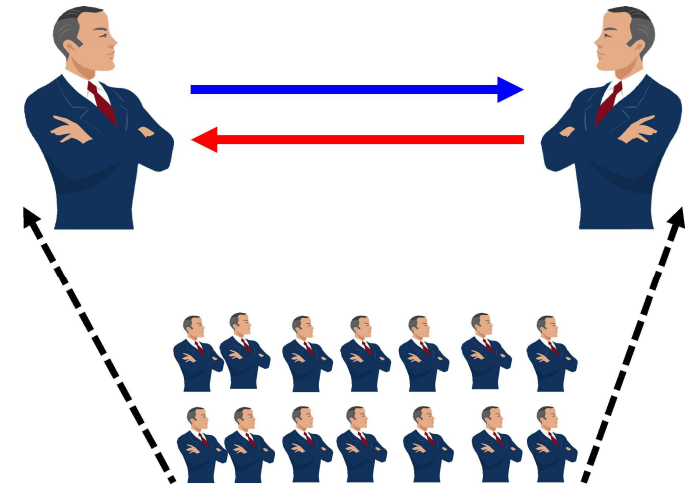
- Αναζήτηση αλήθειας: επιστημονικός/φιλοσοφικός
- Επιρροή/επικράτηση:
 - κοινωνικός/debate
 - πολιτικός/νομικός;

• Αρχή της Συνεργασίας (Grice)

- Συνάφεια: όλες και μόνο σχετικές πληροφορίες
- Ποιότητα: όχι ψέματα και ατεκμηρίωτα γεγονότα
- Τρόπος:
 - όχι δυσνόητος, αμφίσημος/ασαφής
 - σύντομος & κόσμιος

• Καλόπιστος Διάλογος

- διάλογος: επικοινωνία και σεβασμός
- σκοπός: αναζήτηση της αλήθειας (όχι επικράτηση)
- μέσα:
 - λογική (όχι συναίσθημα)
 - στοιχεία/αποδείξεις (όχι δοξασίες)
 - ορθή πιθανολόγηση (όχι απαισιοδοξία ή υπεραισιοδοξία)

ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ

- **Αγάπη της Σοφίας**
 - **επιστήμη**: αλήθεια **επαγόμενη** από **παρατήρηση**
 - **φιλοσοφία**: αλήθεια **παραγόμενη** από **αρχές**
- **Γνωσιολογία (Επιστημολογία)**
 - κριτική σκέψη (λογική-πειθώ) – επιστημονική μέθοδος
 - τι είναι αλήθεια – γνώση
- **Μεταφυσική: η μελέτη της πραγματικότητας**
 - ύπαρξη – ταυτότητα – μέρος/όλο ...
 - χώρος – χρόνος – ύλη – βαρύτητα ...
- **Αξιολογία: η μελέτη της εγγενούς αξίας**
 - αισθητική: αξία στο όμορφο (v. άσχημο)
 - **ηθική**: αξία στο **καλό** (v. **κακό**)

ΑΞΙΟΛΟΓΙΑ

- **Αξία**

- Λειτουργικότητα: **ωφέλιμο** (εξωγενής αξία)
- Αξιολογία: **αυταξία** (εγγενής αξία)
 - Αισθητική: όμορφο
 - Ηθική: **καλό**

- **Γιατί εγγενής αξία;**

- όμορφο: θετική αίσθηση
- **καλό: γαλήνη**
- σκοπός: ευδαιμονία

ΗΘΙΚΟ ΔΙΛΗΜΜΑ

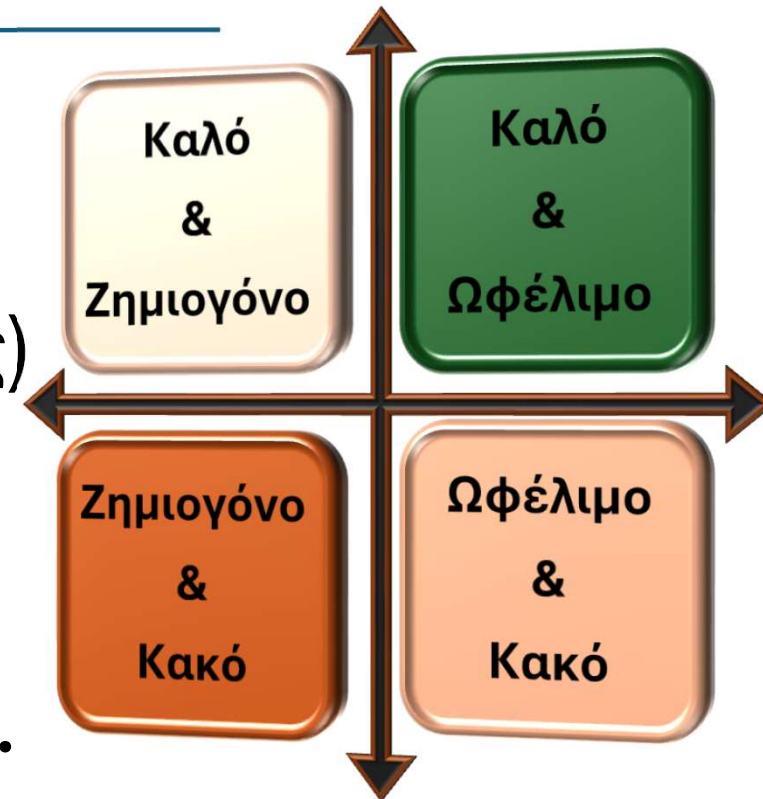
- **Κίνητρο**

- εγώ (εγωϊσμός)
- άλλοι & εγώ (πραγματισμός)
- άλλοι μόνο (αλτρουισμός)

- **Ηθική: υπερβατική**

- καλό (μή κακό) σε άλλους ...
- ... ανεξαρτήτως οφέλους μου

- **Διλήμματα**

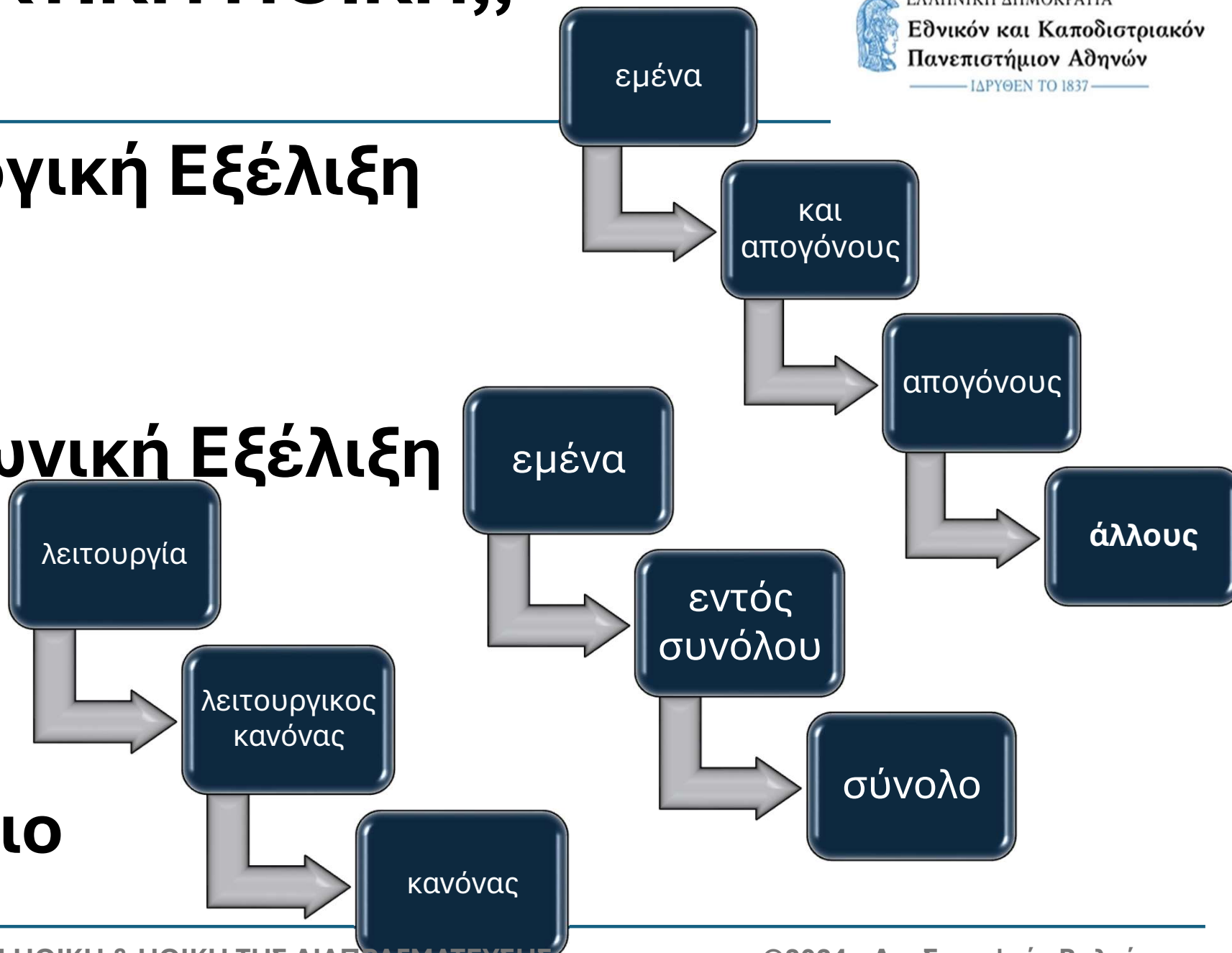
ΕΞΕΛΙΚΤΙΚΗ ΗΘΙΚΗ;

• Βιολογική Εξέλιξη

• Κοινωνική Εξέλιξη

• Θέσμιο

ΠΗΓΕΣ ΗΘΙΚΗΣ

- **Υπεράνθρωπη**
 - ο καλός/πανίσχυρος Θεός – φύση – σύμπαν ...
 - **αλλά:** αρχαία Ελλάδα, Ινδουιστές, αρχαίοι Αιγύπτιοι ...
- **Κοινωνική συνύπαρξη**
 - συντονισμός (έναντι φύσης ή άλλων)
 - **αλλά:** ηθική υπόσταση φύσης ή άλλων
- **Ανθρωποκεντρισμός**
 - ανθρώπινη αξιοπρέπεια (ανθρώπινη κατάσταση)
 - **αλλά** ευρύτερη ηθική υπόσταση
 - ζώα, φυτά, μικροοργανισμοί, περιβάλλον, ρομπότ;
- **Ατομική γαλήνη**
 - συνείδηση
 - **αλλά:** από που πηγάζει; (ψυχολογικά οφέλη/ανάγκες)

ΑΝΘΡΩΠΙΝΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ

- **Ανάγκες Έλλειψης: οντολογικό άγχος**
 1. φυσιολογία
 2. ασφάλεια
 3. ένταξη – σχέση
 4. εκτίμηση – ιεραρχία
- **Ανάγκες Ανάπτυξης: υπαρξιακό άγχος**
 1. γνωστικές
 2. αισθητικές
 3. αυτοπραγμάτωσης
 4. υπερβασης

ΑΣΚΗΣΗ: 2 παίκτες

- εισόδημα: €100k
- φορολογικός συντελεστής: 30%
- ιδιωτικές παροχές:
 - €0k αν δηλώσουν και οι δύο
 - €20k αν δηλώσει μόνο ο ένας
 - €40k αν δεν δηλώσει κανείς

• Βέλτιστο;

- αυτόνομο
- συνεργατικό
- ατομικό ή συλλογικό

• Συνεργασία

- επικοινωνία
- εμπιστοσύνη (τήρηση)

		B	
		δηλώνω	δεν δηλώνω
A	δηλώνω	70	50
	δεν δηλώνω	80	60

ΠΕΦΩΤΙΣΜΕΝΟ ΙΔΙΟ ΣΥΜΦΕΡΟΝ

- **Συνεργασία**
 - διαπραγμάτευση → συμφωνία
 - τήρηση συμφωνίας: εμπιστοσύνη
 - πολλά άτομα + κεντρική διοίκηση:
 - έμπνευση
 - τήρηση: ποινή + κοινωνικό στίγμα
- **Χρονικός ορίζοντας**
 - τώρα
 - κατανάλωση - υπερκατανάλωση
 - αίσθηση – επιθυμία
 - υψηλός «πληθωρισμός»
 - μέλλον
 - αποθήκευση - υπεραποθήκευση
 - πρόβλεψη - ανάλυση
 - χαμηλός «πληθωρισμός»

ΚΑΛΗ ΜΕΛΕΤΗ!